

CC-4

S.D.E.
M.S.W. Sem-II (CBCS - 2018) : SUMMER - 2019
SUBJECT: PSYCHOLOGY FOR SOCIAL WORKERS

Day: Friday
Date: 03/05/2019

Time: 02.00 P. M. TO 05.00 P.M.
Max. Marks: 70

S-2019-4801

N.B.:

- 1) All questions are **COMPULSORY**
- 2) Figures to the right indicate **FULL** marks.

- Q.1 Write short notes on any **FOUR** of the following: (20)
- a) Case study method in Psychology
  - b) Concept of Human Growth
  - c) Erickson's Psycho Social Theory
  - d) Adulthood
  - e) Motivation
- Q.2 Define Psychology and discuss its nature and scope. (10)
- OR
- Explain the various areas of application of Psychology.
- Q.3 Write a detail note on Human Development. (10)
- OR
- Explain the various factors affecting the Human Behavior and Development.
- Q.4 Write an essay on Freud's Psycho- Sexual Theory. (10)
- OR
- Write an essay on Jean Piaget Cognitive Theory.
- Q.5 Write in detail the principles of Human Growth and Development. (10)
- OR
- Write in detail physical and social development occurring in adolescence.
- Q.6 Describe the influence of Socio-cultural Environment on Human Development. (10)
- OR
- Discuss in detail the various defense mechanisms.

* * * *

सूचना:

- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- २) उजवीकडील अंक गुणांचा निर्देश करतात.

- प्र.१ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) (२०)
- अ) मानसशास्त्रातील व्यष्टीअध्ययन पध्दती
ब) मानवी वाढीची संकल्पना
क) एरिक्सनचा मनोसामाजिक सिद्धांत
ड) प्रौढावस्था
इ) प्रेरणा
- प्र.२ मानसशास्त्राची व्याख्या सांगा आणि त्याचे स्वरूप व व्याप्ती यावर चर्चा करा. (१०)
- किंवा
मानसशास्त्राच्या उपयोजितेची विविध क्षेत्रे स्पष्ट करा.
- प्र.३ मानवी विकास यावर सविस्तर टिप्पणी लिहा. (१०)
- किंवा
मानवी वर्तणूक व मानवी विकास यावर परिणाम करणारे विविध घटक स्पष्ट करा.
- प्र.४ फ्रॉइडचा मनोर्लेगिक सिद्धांत यावर निबंध लिहा. (१०)
- किंवा
जीन पियाजे यांचा बोध्यात्मक सिद्धांत यावर निबंध लिहा.
- प्र.५ मानवी वाढ व विकासाची तत्त्वे यावर सविस्तर लिहा. (१०)
- किंवा
किशोरावस्थेत होणारा शारीरिक व सामाजिक विकास यावर सविस्तर लिहा.
- प्र.६ सामाजिक व सांस्कृतिक वातावरणाचा मानवी विकासावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा. (१०)
- किंवा
विविध संरक्षणात्मक यंत्रणा यावर सविस्तर चर्चा करा.

* * * * *

S.D.E.

M.S.W. Sem-II (CBCS - 2018) : SUMMER - 2019
SUBJECT : METHODS OF SOCIAL WORK PRACTICE – WORK WITH
COMMUNITY & SOCIAL ACTION

Day : Saturday
Date : 04/05/2019

S-2019-4802

Time : 02.00 P. M. TO 05.00 P.M.
Max. Marks : 70

N.B.:

- 1) All questions are **COMPULSORY**.
- 2) Figures to the right indicate **FULL** marks.

Q.1 Write short notes on ANY FOUR of the following: [20]

- a) Social Action
- b) PRA techniques
- c) Resource mobilization
- d) Natural resource management
- e) Advocacy

Q.2 Define the community organization and explain the relevance as method of social work. [10]

OR

Describe the functions of community organization.

Q.3 Define social action and write history of social action in India. [10]

OR

Write a note on right-based approach and different forms of protest.

Q.4 Explain the role of community organizer. [10]

OR

Describe the skills required in community organization practice.

Q.5 Discuss Rothman's Model of Community Organization. [10]

OR

Explain the importance of leadership and cadre building in community organization.

Q.6 Examine strategies for social action with reference to various social movement. [10]

OR

Write a note on PRA techniques in community organization.

* * * *

सूचना:

- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- २) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही चार संकल्पना लिहा. (२०)
- अ) सामाजिक कृती/क्रिया
  - ब) सहभागीय ग्रामीण अवलोकन
  - क) संसाधन संघटना
  - ड) नैसर्गिक संसाधन व्यवस्थापन
  - इ) लोककालत
- प्र.२ समुदाय संघटनांची व्याख्या द्या आणि समाजकार्याची पध्दत म्हणून त्याचा संबंध स्पष्ट करा. (१०)
- किंवा
- समुदाय संघटन कार्याचे वर्णन करा.
- प्र.३ सामाजिक कृतीची व्याख्या देऊन सामाजिक कृतीची इतिहास लिहा. (१०)
- किंवा
- हक्क आधारित दृष्टिकोन व निदर्शनाचे विविध प्रकार यावर टीप लिहा.
- प्र.४ समुदाय संघटकाची भूमिका स्पष्ट करा. (१०)
- किंवा
- समुदाय संघटनां मध्ये आवश्यक कौशल्ये स्पष्ट करा.
- प्र.५ समुदाय संघटन करण्याचे राथमन मॉडेलची चर्चा करा. (१०)
- किंवा
- समुदाय संघटनामध्ये नेतृत्व आणि कार्यकर्त्यांची फळी तयार करण्याचे महत्त्व विशद करा.
- प्र.६ विविध सामाजिक चळवळीच्या संदर्भात सामाजिक कृतीच्या विविध डावपेचांचे परीक्षण करा. (१०)
- किंवा
- समुदाय संघटनातील गतिमान ग्रामीण अवलोकन तंत्रावर टीप लिहा.

S.D.E.
M.S.W. Sem-II (CBCS - 2018) : SUMMER - 2019
SUBJECT: SOCIAL WORK RESEARCH

Day: Tuesday
Date: 14/05/2019

S-2019-4803

Time: 02.00 P.M. TO 05.00 P.M.
Max Marks. 70

N.B.

- 1) All questions are **COMPULSORY**.
- 2) Figures to the right indicate **FULL** marks.

- Q.1 Write short notes on any **TWO** of the following: (20)
- a) Qualities of Researcher
  - b) Selection of Research Topic
  - c) Sampling
  - d) RRA
- Q.2 Explain the concept, definition, scope & characteristics of research. (10)
- OR
- Discuss conceptualization of parameters and variables.
- Q.3 State characteristic of research design. (10)
- OR
- Describe various types of research design.
- Q.4 Write an essay on application of research in case work and group work methods of social work. (10)
- OR
- Write an essay on challenges in social work research.
- Q.5 Explain the concept and purpose of sampling and how to select sample size. (10)
- OR
- Explain the various types of sampling.
- Q.6 Explain tools of data collection. (10)
- OR
- Explain the application of computer and SPSS in social research.

मराठी रूपांतर

सूचना :

१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

२) उजवीकडील अंक गुणांचा निर्देश करतात.

- प्र.१ कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा. (२०)
अ) संशोधकाची गुणवत्ता
ब) संशोधन विषयाची निवड
क) नमुना निवड
ड) शिघ्र ग्रामीण अवलोकन (RRA)
- प्र.२ संशोधनाची संकल्पना, व्याख्या, व्याप्ती आणि वैशिष्ट्ये सांगा. (१०)
किंवा
मानक आणि चल यांच्या संकल्पिकरणावर चर्चा करा.
- प्र.३ संशोधन आराखड्याची वैशिष्ट्ये सांगा. (१०)
किंवा
संशोधन आराखड्याचे विविध प्रकार सांगा.
- प्र.४ समाजकार्याच्या व्यक्तीसहयोग कार्ये आणि गटकार्ये या पध्दतीमधील संशोधनाची उपयोगिता (१०)
यावर निबंध लिहा.
किंवा
समाजकार्य संशोधनातील आव्हाने यावर निबंध लिहा.
- प्र.५ नमुना निवड ही संकल्पना आणि हेतू स्पष्ट करून नमुन्याची संख्या कशी ठरवावी ते सांगा. (१०)
किंवा
नमुना पध्दतीचे वेगवेगळे प्रकार सांगा.
- प्र.६ माहिती संकलन करण्याची साधने स्पष्ट करा. (१०)
किंवा
सामाजिक संशोधनामध्ये कॉम्प्युटर आणि एस.पी.एस.एस. (SPSS) ची उपयुक्तता स्पष्ट करा.

EE4

S.D.E.
M.S.W. Sem-II (CBCS -,2018) : SUMMER - 2019
SUBJECT : YOUTH DEVELOPMENT

Day : Tuesday
Date : 07/05/2019

Time : 02.00 P. M. TO 05.00 P.M.
Max. Marks : 70

S-2019-4804

N.B.:

- 1) All questions are **COMPULSORY**.
- 2) Figures to the right indicate **FULL** marks.

Q.1 Write short notes on **ANY FOUR** of the following: [20]

- a) Youth
- b) Unemployment
- c) Health
- d) Education
- e) Poverty

Q.2 Define the youth and explain the Demographic profile of youth. [10]

Discuss the characteristics of youth.

Q.3 Write an essay on youth policy in India. [10]

OR

Explain the needs and problems of youth.

Q.4 Describe the Dalit youth movement in India. [10]

OR

Write an essay on Muslim women movement in India.

Q.5 Explain the non-organization initiatives of youth programme. [10]

OR

Define the social change and explain the youth as an agent.

Q.6 Discuss the role of youth in building new society. [10]

OR

Explain the role of United Nations Organization in improving the status of youth.

* * * *

सूचना:

- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- २) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही चार संकल्पना लिहा.

(२०)

- अ) युवक
- ब) बेरोजगारी
- क) आरोग्य
- ड) शिक्षण
- इ) गरीबी

प्र.२ भारतातील युवकांचे लोसंख्यात्मक आढाव्याचे वर्णन करा.

(१०)

किंवा

युवकांच्या वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा.

प्र.३ भारतातील युवां धोरणांवर निबंध लिहा.

(१०)

किंवा

युवकांच्या समस्या आणि गरजा स्पष्ट करा.

प्र.४ भारतातील दलित युवकांच्या चळवळीचे वर्णन करा.

(१०)

किंवा

भारतातील मुस्लिम महिलांच्या चळवळीवर निबंध लिहा.

प्र.५ युवकांच्या कार्यक्रमांमध्ये अशासकीय संस्थांचा सहभाग स्पष्ट करा.

(१०)

किंवा

सामाजिक बदलाची व्याख्या लिहा आणि युवा एक सामाजिक बदलाचे प्रेरक आहेत. यावर चर्चा करा.

प्र.६ नवीन समाज बांधणीमध्ये युवकांची भूमिका यावर चर्चा करा.

(१०)

किंवा

भारतातील युवांची स्थिती सुधारण्यासाठी संयुक्त राष्ट्र संघटनांची भूमिका स्पष्ट करा.

* * * *

S.D.E.

EC-5

M.S.W. Sem-II (CBCS - 2018) : SUMMER - 2019
SUBJECT : PANCHAYAT RAJ SYSTEM

Day : Wednesday

Time : 02.00 P.M. TO 05.00 P.M.

Date : 08/05/2019

S-2019-4805

Max. Marks :- 70

N.B.

- 1) Q.1 is **COMPULSORY**. Out of the remaining attempt any **FIVE** questions.
- 2) Figures to the right indicate **FULL** marks.

Q.1 Write short note on any **FOUR**: (20)
a) Definition of Panchayat
b) Structures of Panchayat
c) Panchayat Raj Act, 1992
d) Peoples participation
e) PESA Act, 1996

Q.2 Explain the operation of Panchayat Raj Act, 1992 in Maharashtra at Block and District Level. (10)

OR

Explain the concept of democratic decentralization in Panchayat Raj System.

Q.3 State the Organizational and administrative structure of Panchayat Raj. (10)

OR

Explain the various functionaries at village and block level in Panchayat Raj System.

Q.4 State the various financial resources of Panchayat Raj Institutions at village (Gram Panchayat) and district level (Zilla Parishad). (10)

OR

Explain the significance of community participation in Panchayat Raj Institution.

Q.5 State the impact of community dynamic on functioning of Panchayat Raj Institution. (10)

OR

Explain the role of Panchayat Raj Institution in social inclusion.

Q.6 Explain the importance of Gram Sabha and Mahila Sabha at village level. (10)

OR

Discuss the problems in functioning of Panchayat Raj in Maharashtra.

* * *

मराठी रूपांतर

सूचना :

- १) प्रश्न क्र.१ सोडविणे आवश्यक आहे. उर्वरित पैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे सोडवा.
- २) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (१०)
- अ) पंचायत व्याख्या स्पष्ट करा.
  - ब) पंचायतीची रचना (ग्राम)
  - क) पंचायत राज कायदा १९९२
  - ड) लोकसहभाग
  - इ) अनुसूचित क्षेत्र पंचायत विस्तार कायदा १९९६
- प्र.२ महाराष्ट्रातील तालूका आणि जिल्हा पातळीवरील पंचायती राज कायदा १९९२ ची (१०) कार्यपध्दती सांगा.
- किंवा
- पंचायत राज व्यवस्थेमधील लोकशाहीच्या विकेंद्रीकरण संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.३ पंचायत राज व्यवस्थेची संघटनात्मक आणि प्रशासकीय रचना सांगा. (१०)
- किंवा
- गाव आणि तालूका पातळीवरील पंचायत राज व्यवस्थेमधील प्रशासकीय कर्मचारी स्पष्ट करा.
- प्र.४ गाव आणि जिल्हा पातळीवरील पंचायत राज संस्थेचे विविध आर्थिक स्रोत सांगा. (१०)
- किंवा
- पंचायत राज संस्थेमधील सामुदाय सहभागाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.५ पंचायत राज व्यवस्थेच्या कार्यप्रणालीवर सामुदायाच्या गतीशीलतेचा परिणाम सांगा. (१०)
- किंवा
- सामाजिक एकीकरणामध्ये पंचायत राज व्यवस्थेची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.६ गाव स्तरावर ग्रामसभा व महिला सभेचे महत्त्व स्पष्ट करा. (१०)
- किंवा
- महाराष्ट्रातील पंचायती राज संस्थांच्या कामकाजातील समस्या चर्चा करा.

* * * * *

EC-6

S.D.E.
M.S.W. Sem-II (CBCS - 2018) : SUMMER - 2019
SUBJECT : WOMEN : STATUS & EMPOWERMENT

Day : Thursday
Date : 09/05/2019

Time : 02.00 P. M. TO 05.00 P.M.
Max. Marks : 70

S-2019-4806

N.B.:

- 1) All questions are COMPULSORY.
- 2) Figures to the right indicate FULL marks.

Q.1 Write short notes on ANY FOUR of the following: [20]

- a) Women studies
- b) Economic independence
- c) Domestic violence
- d) Equal status
- e) Women in Vedic era

Q.2 Discuss in detail the status of women in British period. [10]

OR

Write an essay on women in Politics.

Q.3 'Women Empowerment is not a result but a process'. Comment. [10]

OR

Discuss various health problems faced by Indian women.

Q.4 Write an essay on contribution of International Women's Movements in elevating the status of women in society. [10]

OR

Discuss various indicators of women empowerment.

Q.5 Define women empowerment and review the history of women empowerment in the context of globalization. [10]

OR

Write a detailed note on various schemes for women empowerment.

Q.6 Illustrate with examples role of Non-Government Organizations for women empowerment. [10]

OR

Write an essay on Women's Movements in India.

* * * *

सूचना:

- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- २) उजवीकडील अंक गुणांचा निर्देश करतात.

- प्र.१ टीपा लिहा (कोणत्याही चार) (२०)
- अ) स्त्री अभ्यास
  - ब) अर्थिक स्वातंत्र्य
  - क) घरगुती हिंसाचार
  - ड) समान दर्जा
  - इ) वेदकालिन स्त्रिया
- प्र.२ ब्रिटीशांच्या कालखंडात भारतातील स्त्रियांच्या स्थितीची सविस्तर चर्चा करा. (१०)
- किंवा
- 'राजकारणातील स्त्रिया' यावर निबंध लिहा.
- प्र.३ 'महिला सक्षमीकरण हे साध्य नाही तर एक प्रक्रिया आहे' द्विपंणी करा. (१०)
- किंवा
- भारतातील महिलांना येणाऱ्या आरोग्याशी निगडित विविध समस्यांवर चर्चा करा.
- प्र.४ 'आंतरराष्ट्रीय महिलांच्या चळवळीमुळे स्त्रियांचे समाजातील स्थान उंचावण्यातील योगदान' (१०)
- यावर निबंध लिहा.
- किंवा
- महिला सक्षमीकरणाच्या विविध दर्शकांवर चर्चा करा.
- प्र.५ महिला सक्षमीकरणाची व्याख्या लिहा व जागतिकरणाच्या संदर्भात महिला सक्षमीकरणाचा ऐतिहासिक आढावा घ्या. (१०)
- किंवा
- महिला सक्षमीकरणाच्या विविध योजना यावर सविस्तरपणे टीप लिहा.
- प्र.६ महिलांच्या सक्षमीकरणात स्वयंसेवी संस्थांची भूमिका सोदाहरण स्पष्ट करा. (१०)
- किंवा
- 'भारतीय स्त्री चळवळ' यावर निबंध लिहा.

Gr-3

S.D.E.
M.S.W. Sem-II (CBCS - 2018) : SUMMER - 2019
SUBJECT : PUBLIC ADMINISTRATION

Day : Saturday
Date : 11/05/2019

Time : 02.00 P. M. TO 05.00 P.M.
Max. Marks: 70

S-2019-4807-

N.B.:

- 1) All questions **COMPULSORY**.
- 2) Figures to the right indicate **FULL** marks.

Q.1 Write short notes on **ANY FOUR** of the following: [20]
a) Scope of Public Administration
b) New Public Administration
c) Civil Society
d) Local Self-Government
e) Financial Accountability

Q.2 Explain the elements of Public Administration. [10]

OR

Explain the major approaches to the study of Public Administration.

Q.3 Explain the scope of Right to Information Act, 2005. [10]

OR

Explain the Types of Governance.

Q.4 Explain the importance of Financial Administration. [10]

OR

Explain the evolution of Public Administration.

Q.5 Explain the features and significance of Citizen Centric Administration. [10]

OR

Explain the evolution of the District Administration in India.

Q.6 Explain the features of Consumer Protection Act, 1986. [10]

OR

Explain the functions of Governance.

* * * *

मराठी रूपांतर

सूचना :

- १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
- २) उजवीकडील अंक गुणांचा निर्देश करतात.

- प्र.१ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) (२०)
- अ) लोकप्रशासनाची व्याप्ती
ब) नवलोकप्रशासन
क) नागरी समाज
ड) स्थानिक नागरी प्रशासन
इ) वित्तीय उत्तरदायित्व
- प्र.२ लोकप्रशासनाचे घटक विषद करा. (१०)
- किंवा
लोकप्रशासनाच्या अभ्यासाचे प्रमुख दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- प्र.३ माहिती अधिकार कायदा २००५ ची व्याप्ती विषद करा. (१०)
- किंवा
शासन व्यवहाराचे विविध प्रकार विषद करा.
- प्र.४ वित्तीय प्रशासनाचे महत्त्व स्पष्ट करा. (१०)
- किंवा
लोकप्रशासनाचे मूल्यमापन विषद करा.
- प्र.५ लोक केंद्रीत प्रशासनाची वैशिष्ट्ये आणि महत्त्व विषद करा. (१०)
- किंवा
भारतातील जिल्हा प्रशासनाचे मूल्यमापन स्पष्ट करा.
- प्र.६ ग्राहक संरक्षण कायदा १९८६ ची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (१०)
- किंवा
शासनाची कार्ये विषद करा.

20-11

S.D.E.
M.S.W. Sem-II (CBCS - 2018) : SUMMER - 2019
SUBJECT: UNORGANISED LABOUR

Day: Monday
Date: 13/05/2019

Time: 02.00 P. M. TO 05.00 P.M.
Max. Marks: 70

S-2019-4808

N.B.:

- 1) All questions are **COMPULSORY**.
- 2) Figures to the right indicate **FULL** marks.

Q.1 Write short notes on any **FOUR** of the following: (20)

- a) Health problems of unorganized Labour
- b) Laws for unorganized Labour
- c) Problems of Bonded Labour
- d) Social security problems of unorganised Labour
- f) Wage problems of unorganized Labour

Q.2 Explain the meaning of social security and discuss its importance for unorganized labour. (10)

OR

Define unorganized labour and explain its characteristics.

Q.3 Explain the meaning of contract labour and write an essay on its problems. (10)

OR

Discuss in detail the problems of agriculture labour.

Q.4 Define child labour and describe the reasons of child labour practices. (10)

OR

Discuss the role of Government in the welfare of unorganized labour.

Q.5 Explain the role of NGO for welfare of the unorganized labour. (10)

OR

Discuss the constitutional provisions related to unorganized labour.

Q.6 Write a brief note on evolution of social security. (10)

OR

Discuss the problems of unorganized labour with special reference to unionization.

* * * *

सूचना :

- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- २) उजवीकडील अंक गुणांचा निर्देश करतात.

- प्र.१ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) (२०)
- अ) असंघटीत कामगारांच्या आरोग्य समस्या
  - ब) असंघटीत कामगार व त्यांचेसाठी कायदे
  - क) वेठविभागारांचे प्रश्न
  - ड) असंघटीत कामगारांच्या सामाजिक सुरक्षिततेच्या समस्या
  - इ) असंघटीत कामगारांच्या चेतनासंबंधी समस्या
- प्र.२ सामाजिक सुरक्षिततेचा अर्थ सांगून सामाजिक सुरक्षिततेचे असंघटीत कामगाराबाबत महत्त्व स्पष्ट करा. (१०)
- किंवा
- असंघटीत कामगाराची व्याख्या सांगून त्यांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र.३ कंत्राटी कामगाराचा अर्थ सांगून त्यांना येणाऱ्या समस्यावर निबंध लिहा. (१०)
- किंवा
- शेतमजुरांना येणाऱ्या समस्यावर सविस्तर चर्चा करा.
- प्र.४ बालकामगाराची व्याख्या करा आणि बाल कामगार पध्दतीचे कारणे विशद करा. (१०)
- किंवा
- असंघटीत कामगार यांच्या कल्याणाबाबत शासनाची भूमिकेवर चर्चा करा.
- प्र.५ असंघटीत कामगारांच्या कल्याणासाठी स्वयंसेवी संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा. (१०)
- किंवा
- असंघटीत कामगार यांचेसंबंधी घटनात्मक तरतुदीबाबत चर्चा करा.
- प्र.६ सामाजिक सुरक्षितेचा उदय यावर थोडक्यात टिपणी करा. (१०)
- किंवा
- असंघटीत कामगाराची संघटना बांधणीचा संदर्भ देवून असंघटित कामगारांच्या समस्यावर चर्चा करा.